

שנינו במתניתין: היו בידו חמישה סלעים, ר' מאיר אומר: אינו נותן אלא סלע אחת.

והוינן בה: מאי טעמא דרבי מאיר? למה לא יתן כפי הישג ידו, דהיינו חמישה סלעים שיש לו?

ומשנינן: משום דכתיב "חמישים שקל" בערך זכר מבין כ', וכתיב גם בהמשך הפרשה "וכל ערכך יהיה בשקל הקדש", הרי זו סתירה? אלא, למדים מזה — או חמישים בעשירי, או שקל בעני, שלא מצינו שיעור אחר בתורה.

ומקשינן: ורבנן, הסוברים שלא דוקא שקל, מזה הם דורשים מהפסוק "שקל"?

ומשנינן: ההוא קרא, ל"כל ערכין שאתה מעריך — לא יהו פחותין משקל" הוא דאתא!

אבל היכא דאית ליה יותר חייב לתת, שהרי אמר קרא "על פי אשר תשיג יד הנודר יעריכנו הכהן", והרי ידו משגת.

ורבי מאיר — ההוא פסוק בא ללמדנו שדין הישג יד ביד הנודר תלוי, ולא ביד הנודר הוא דאתא שעני שאמר "ערך פלוני עשיר עלי" מתחייב סלע בלבד, וזהו "לא תשיג ידו". אבל עשיר שנתחייב בערך פלוני עני חייב את מלוא ערכו.

ומקשינן: ורבנן, מנין להם דין זה שהישג יד תלוי ביד הנודר?

ומשנינן: ברם, לאו ממילא שמעת מינה גם דין זה דהיכא דידו משגת שקול מיניה אף

והעשיר אחר כך, הרי הוא נותן חמישים סלע! שלא נפטר בנתינה הראשונה ועדיין בחיובו הוא.

ב. עני שהעריך את עצמו, והיו בהשג ידו חמש סלעים —

רבי מאיר אומר: אינו נותן אלא סלע אחת! שזהו השיעור הקבוע לכל הנידון בהישג יד, משלם סלע אחת בלבד.

וחכמים אומרים: נותן את חמשת הסלעים כולן! שכפי אשר תשיג ידו הוא מתחייב, ואין שיעורו קבוע.

ג. אין בערכין פחות מסלע, ולא יתר על חמישים סלע! ובגמרא מבואר למה נשנית בבא זו.

גמרא:

שנינו במתניתין "אין בערכין פחות מסלע".

והוינן בה: מנא לן שאין ערך שהוא פחות מסלע?

ומשנינן: דכתיב "וכל ערכך יהיה בשקל הקדש", ודורשים: כל ערכין שאתה מעריך [אף כשהוא נידון בהישג יד] לא יהיו פחותין משקל הקדש, שהוא סלע.

והא דשנינו: "ולא יתר על חמישים סלעים", פשוט הוא, מדכתיב "חמישים" בערכו של איש מבין עשרים עד ששים, ויותר מזה אין בפרשה.